

घण्टाकर्णः कुपितो मनुष्यान्वादति घण्टां च वादयतीत्युक्त्वा सर्वे जना नगरात्प्रलायिताः। ततः करालया नाम कुट्टन्या विसृश्यानवसरोऽयं घण्टावादः तत्किं मर्कटा घण्टां वादयन्तीति स्वयं विज्ञाय राजा विज्ञापितः—देव यदि कियद्धनोपक्षयः क्रियते तदाहमेनं घण्टाकर्णं साधयामि। ततो राज्ञा तस्यै धनं दत्तम्। कुट्टन्या च मण्डलं कृत्वा तत्र गणेशादिपुजागौरवं दर्शयित्वा स्वयं वानरप्रियफलान्यादाय वनं प्रविश्य फलान्याकीर्णानि। ततो घण्टां परित्यज्य वानराः फलासक्ता बभूवुः। कुट्टनी च घण्टां गृहीत्वा नगरमागता सर्वजनपूज्याभवत्।

- (a) ब्रह्मपुर इति नगरं कुत्र अस्ति? 1
- (b) राक्षसस्य नामः किम् अस्ति? 1
- (c) पतिता घण्टा केन प्राप्ता? 1
- (d) करालया कः अस्ति? 1
- (e) वानराः किम् आसक्ताः भवन्ति? 1
- (f) वानरैः घण्टां प्राप्ता किं कृतवन्तः? 2
- (g) करालया राजानं किम् उक्तमासीत्? 2
- (h) नगरवासिनः कथं घण्टाकर्णस्य घण्टावादनात् विमुक्तवान्? 2
- (i) राक्षसः, पाणि—इति शब्दद्वयस्य संस्कृत-प्रतिशब्दः प्रदेयः। 2
- (j) श्रूयते, प्राप्ता, दृष्टः, गृहीत्वा—इति पदचतुष्टयस्य व्युत्पत्तिः प्रदेयः। 2

★ ★ ★

2018

SANSKRIT

(Major)

Paper : 3.1

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Answer the following questions : 1×5=5

- (a) Who ordered Vālmiki to compose the Rāmāyaṇa?
- (b) Which काण्ड of the Rāmāyaṇa is prescribed as your text?
- (c) “वरमेनमयाचत”
Who asked for the ‘वर’?
- (d) Where did Rāmacandra meet Sugrīva for the first time?
- (e) “तेन मायाविना दूरमपवाह्य नृपात्मजौ”—Who is ‘नृपात्मजौ’ referred to here?

2. Explain any two of the following : $5 \times 2 = 10$

- (a) इक्ष्वाकुवंशप्रभवो रामो नाम जनैः श्रुतः।
नियतात्मा महावीर्यो द्युतिमान् धृतिमान् वशी ॥
- (b) स सत्यवाचनाद् राजा धर्मपाशेन संयतः।
विवासयामास सुतं रामं दशरथः प्रियम् ॥
- (c) सीताप्यनुगता रामं शशिनं रोहिणी यथा।
पौरैरनुगतो दूरं पित्रा दशरथेन च ॥

3. Answer any two of the following : $10 \times 2 = 20$

- (a) Write a note on Rāma's personality as described by Nārada in the Bālakāṇḍa (Chapter I) of the Rāmāyaṇa with apt examples.

- (b) “रामो राज्यमुपासित्वा ब्रह्मलोकं प्रयास्यति ।”

Present a note on Rāma's rule of Ayodhyā as you find in your prescribed text from the Rāmāyaṇa.

- (c) Elucidate the idea contained in the following :

(i) विष्णुना सदृशो वीर्यं सोमवत् प्रियदर्शनः।

(ii) स जगाम वनं वीरः प्रतिज्ञामनुपालयन्।

4. Explain any two of the following : $5 \times 2 = 10$

- (a) दानं तु द्विविधं प्राहुः परत्रार्थमिहैव च।
सद्भ्यो यद् दीयते किञ्चित् तत्परत्रोपतिष्ठते ॥
- (b) अवज्ञानमहंकारो दम्भश्चैव विगर्हितः।
अहिंसा सत्यमक्रोधः सर्वाश्रमगतं तपः ॥
- (c) उच्छृङ्खलितगृहस्थो यः स्वधर्माचरणे रतः।
त्यक्तकामसुखारम्भः स्वर्गस्तस्य न दुर्लभः ॥

5. Answer any two of the following : $10 \times 2 = 20$

- (a) Present a discussion on the Mahābhārata as a source of Dharmaśāstra.
- (b) Explain the features of the first two Āśramas as you find in the Śāntiparva (Chapter 191) of the Mahābhārata.
- (c) Write short notes on ‘दान’ and ‘त्रिवर्ग’.

6. Read the following passage and answer the questions in Sanskrit :

अस्ति श्रीपर्वतमध्ये ब्रह्मपुराख्यं नगरम्। तच्छिखरप्रदेशे घण्टाकर्णो नाम राक्षसः प्रतिवसति इति जनप्रवादः श्रूयते। एकदा घण्टामादाय पलायमानः कश्चिच्चोरो व्याघ्रेण व्यापादितः खादितश्च। तत्पाणिपतिता घण्टा वानरैः प्राप्ता। ते च वानरास्तां घण्टामनुक्षणं वादयन्ति। ततो नगरजनेः स मनुष्यः खादितो दृष्टः। प्रतिक्षणं घण्टारवश्च श्रूयते। अनन्तरं

4. Answer any three of the following : $10 \times 3 = 30$

(a) Discuss how Viśvanātha has retained the definition of Kāvya given by Maṇḍana.

(b) Discuss about Mā and Kāvya.

(c) What is Kāvya? Discuss its varieties.

(d) Explain Kāvya with its different varieties.

5. Give the resultant forms of the following : $1 \times 3 = 3$

कव्य - कवि, कवि - कवि, कवि - कवि

6. Find out the errors in any one of the following :

कव्यः कविः कविः

7. Give the relevant Śūtras to show where the following words are used (any two) :

कव्यः कविः कविः

8. Explain the following Śūtras with apt illustrations (any two) :

कव्यः कविः कविः

कव्यः कविः कविः

***

2018

2. Write very brief answers to the following questions :

$5 \times 4 = 20$

SANSKRIT

(Major)

Paper : 3.2

Full Marks : 80

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Answer the following questions as directed : $1 \times 7 = 7$

(a) Who wrote 'धन्यालोक'?

(b) _____ इति रसः ।

(Fill in the blank)

(c) Name one Guṇa.

(d) What is the meaning of कुशीलव?

(e) Define चम्पू .

(f) नाटक is a variety of रूपक/उपरूपक .

(Choose the correct answer)

(g) Name one अर्थप्रकृति .

2. Write very brief answers to the following questions : $2 \times 4 = 8$

(a) Name the varieties of प्रकरण.

(b) Write two characteristics of Mahākāvya.

(c) Write briefly about पूर्वसंग.

(d) What are the वृत्तिस?

3. Give short answers to the following questions (any three) : $5 \times 3 = 15$

(a) Write a short note on नान्दी.

(b) What are the characteristics of चोटक?

(c) Distinguish between विष्कम्भक and प्रवेशक.

(d) Explain any one of the following :

(i) रीतिरात्मा काव्यस्य ।

(ii) वाग्वैदग्ध्यप्रधानेऽपि रस एवात्र जीवितम् ।

4. Answer any three of the following : $10 \times 3 = 30$

(a) Discuss how Viśvanātha has refuted the definition of Kāvya given by मम्मट.

(b) Discuss about भाव and रसाभास.

(c) What is प्रस्तावना? Discuss its varieties.

(d) Explain अभिनय with its different varieties.

5. Give the resultant forms of the following : $1 \times 3 = 3$

शब्द + ठक् ; ग्राम + तल् ; भू + क्त ।

6. Find out the प्रत्ययस in any one of the following : 2

चेयम् ; रैवतिकम् ।

7. Cite the relevant Sūtras to show where the following प्रत्ययस are used (any two) : 5

मतुप् ; टाप् ; तव्य ।

8. Explain the following Sūtras with apt illustrations (any four) : 10

क्तवत् निष्ठा; उगितश्च; यूनस्ति; समासेऽनञ्पूर्वे क्त्वो ल्यप्; पोरदुपधात्; पचो वः ।

***